

Ervaringsdeskundigen

Centrum voor Transculturele Psychiatrie Veldzicht in Balkbrug, waar Jorge Chito twee jaar geleden ging werken.

Foto Raymond Rutting / de Volkskrant

Met spanning kijken tbs-klinieken en voormalige patiënten uit naar een uitspraak van de rechtbank Gelderland, die dinsdag wordt verwacht. Krijgt oud-tbs'er Jorge Chito toegang tot Veldzicht in Balkbrug, de kliniek waar hij werkt? Of wijst de rechter zijn verzoek af en legt ze een bom onder de inzet van ervaringsdeskundigen?

Ook voor Chito (40) zelf is het spannend. Hij heeft zijn leven gebeterd na een celstraf en tbs-behandeling voor doodslag, maar zijn voorspoedige maatschappelijke carrière dreigt vast te lopen. 'Als patiënt deed ik alles om de kliniek uit te mogen', zegt hij. 'En nu mag ik er niet meer in!' Terwijl hij al zeven jaar in de sector werkt. Als ervaringsdeskundige zorgt hij voor meer begrip tussen patiënten en reguliere medewerkers, en probeert hij tbs'ers een duwtje in de goede richting te geven.

Dat het nuttig werk is, staat niet ter discussie. Er is budget, en er zijn vacatures en richtlijnen - waarover Chito heeft meegedacht. Onder meer in de Tweede Kamer, in 2023, tijdens een rondetafelgesprek. Maar er is een probleem: oud-tbs'ers komen niet door de screening van Justis, de instelling die oordeelt over hun Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG). Medewerkers van een tbs-kliniek van de overheid, zoals Veldzicht, mogen dertig jaar geen ernstige strafbare feiten hebben gepleegd.

Boef

Toen Chito daar aan de slag ging, twee jaar geleden, waarschuwde hij al hiervoor. 'Maar Veldzicht zei dat ik daar kon werken onder de discretionaire bevoegdheid van de directeur. Dat ging vijf maanden goed, totdat bleek dat het formeel niet kon en ik op

INTERVIEW OUD-TBS'ER JORGE CHITO

'Ik heb een tweede kans verdiend'

Jorge Chito is wegens doodslag behandeld in een tbs-kliniek. Hij zet zich daarna in als ervaringsdeskundige. Dat werk dreigt nu te stoppen. Tenzij de rechter ingrijpt.

“Dat ik daar rondloop, heeft ook meerwaarde: het toont aan dat het goed kan komen

Jorge Chito
tbs-ervaringsdeskundige

non-actief werd gesteld.' Nu probeert hij via de rechter een VOG af te dwingen, net als een ervaringsdeskundige van een Utrechtse kliniek. Tijdens een zitting in juli wees Chito erop dat hij eerder wél door screenings is gekomen. Toen werkte hij in minder zwaar beveiligde (particuliere) klinieken, met een terugkijkperiode van vier jaar. Sinds januari is die verlengd tot tien jaar, om de maatschappij te beschermen tegen het potentiële gevaar van ex-tbs'ers. 'Mensen zoals ik zouden dan heel laat, soms pas rond hun pensioen een VOG krijgen', zegt hij. 'Het voelt alsof de overheid zegt: eens een boef, altijd een boef. Ja, ik heb een zwaar delict gepleegd. Maar ik ben daarvoor gestraft en behandeld.'

Zijn misdrijf is niet los te zien van zijn levensverhaal. Al is dat geen excuus, benadrukt Chito. Als ondervoed

kind van 1,5 uit Colombia belandt hij in een kindertehuis, en vervolgens bij een Nederlands adoptiegezin. Hij voelt zich boos, in de steek gelaten. Op 13-jarige leeftijd wordt hij misbruikt door een man die hem wat geld toestopt. Zo komt hij op het idee geld te verdienen met seks.

In 2008 gaat het mis, na een avond stappen met een collega-prostituë. In Chito's keuken krijgen ze ruzie over geld en begint de collega met servies te gooien. Ineens ziet Chito een broodmes op het aanrecht liggen. Snel pakt hij het, om erger te voorkomen. Maar er ontstaat een worsteling en zijn collega loopt in het mes.

'Ik heb geen steekbeweging gemaakt, ik wilde hem niet doden', zegt hij. 'Maar ik ben wel verantwoordelijk voor zijn overlijden, door verkeerde keuzes: drank en drugs gebruiken, de strijd aangaan en het mes vasthouden.'

Ervaringsdeskundige

In 2011 krijgt Chito wegens doodslag 3 jaar celstraf en 'tbs met voorwaarden' - de lichtste vorm, die 9 jaar kan duren. Hij belandt in een forensisch psychiatrische kliniek, waar hij zich kwetsbaarder en openhartiger leert opstellen. Relatief snel, in 2014, is hij een vrij man. Toch duikt hij later weer op in de kliniek, om een lezing te geven aan tbs'ers. Dat is een succes, ze putten er hoop uit. Daarna kiest hij voor een hbo-deeltijdopleiding voor ervaringsdeskundigen, die hij ook afrondt.

'Ik kan me in patiënten verplaatsen', zegt Chito. 'Ze ergeren zich bijvoorbeeld als medewerkers achter gesloten deuren overleggen. Ze denken: die zitten alleen maar te geinen. Nu weet ik dat er echt patiënten worden besproken, en dat leg ik uit. Dan zeg ik: 'Je wil toch niet dat anderen horen wat het personeel over jou zegt?'

Hij weet hoe het is als therapeuten

zeggen dat er hoop is op een betere toekomst. 'Ik dacht altijd: zij hebben makkelijk praten, met hun baan, opleiding en gezin. Als een oud-tbs'er zoiets zegt, is dat overtuigender. Dat ik daar rondloop, heeft ook meerwaarde: het toont aan dat het goed kan komen.'

Maatwerk

Tijdens de zitting wordt geopperd dat hij zonder VOG de kliniek in kan, met schriftelijke toestemming van de directeur. Veldzicht ziet dat niet zitten, zo bleek, want Chito moet volledig deel uitmaken van het 'zorgteam', en stap voor stap het vertrouwen van patiënten winnen. Voor een toelichting verwijst de kliniek naar het ministerie van Justitie en Veiligheid.

Het ministerie wil niet op de rechtszaak ingaan, maar stelt dat het de inzet van ervaringsdeskundigen in de tbs 'stimuleert, omdat zij een positieve bijdrage kunnen leveren aan de behandeling en resocialisatie' van patiënten. Wel wordt nog onderzocht hoe dit 'op een verantwoorde manier kan worden uitgevoerd'.

Chito's advocaat Jan-Jesse Liefink pleit voor maatwerk, desnoods na aanvullend onderzoek naar de kans op recidive. In het geval van zijn cliënt bleek daaruit dat alle risico's nog steeds laag zijn. Maar Justis legt dit naast zich neer.

Half augustus loopt Chito's contract bij Veldzicht af. Met een VOG krijgt hij een vaste baan, zonder VOG is hij werkloos. Maar wat de rechter ook beslist, Chito is trots op wat hij heeft bereikt. 'Het is afschuwelijk dat iemand moest sterven voordat ik mijn leven kon omdraaien. Met dat schuldgevoel zal ik blijven worstelen. Maar ik ben meer dan mijn delict. En ik vind dat ik een tweede kans heb verdiend.'

Menno van Dongen